

**УДК 331.3:304:: 327.3**

**Войчук Максим,**

к.е.н., доцент кафедри підприємництва,  
торгівлі та логістики,  
Луцький національний технічний університет,  
м. Луцьк, Україна  
[maksym.voichuk@gmail.com](mailto:maksym.voichuk@gmail.com)

**Козлюк Владислав,**

аспірант кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,  
Луцький національний технічний університет,  
м. Луцьк, Україна  
[vladislav.mndy@gmail.com](mailto:vladislav.mndy@gmail.com)

**Міщук Вероніка,**

виконавча директорка ГО «Молодіжний центр Волині»,  
м. Луцьк, Україна  
[nika.mishchuk@gmail.com](mailto:nika.mishchuk@gmail.com)

## **ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ НАВИЧОК МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ**

Розвиток сучасних економічних систем і людського капіталу є ключовими аспектами для сталого й інклюзивного економічного зростання. Сучасні економічні системи зазвичай базуються на комбінації ринкових, державних і гібридних моделей. Ринкові сили використовуються для стимулювання інновацій та продуктивності, тоді як державне регулювання може бути використане для забезпечення справедливості, соціальної захищеності та стабільності. Розвиток сучасних технологій, таких як штучний інтелект, автоматизація, роботизація й Інтернет речей, має значний вплив на економічні системи. Він змінює способи виробництва, праці, торгівлі та споживання. Глобалізація відкриває нові можливості для

економічного зростання, але також створює виклики, такі як конкуренція на світовому рівні й диспропорції у розподілі доходів. Людський капітал, що складається з навичок, знань і здоров'я населення, відіграє ключову роль у сучасних економічних системах. Інвестиції у освіту, тренінги та здоров'я сприяють підвищенню продуктивності праці, інноваціям і загальному економічному розвитку. Розвиток сучасних економічних систем також пов'язаний з ефективною соціальною політикою, яка забезпечує доступ до освіти, охорони здоров'я, житла і соціального захисту для всіх верств населення. Всі ці аспекти взаємопов'язані і вимагають комплексного підходу для досягнення сталого економічного розвитку та підвищення якості життя населення.

Інклюзивний розвиток людського капіталу та розбудова потенціалу молоді є важливими завданнями для суспільства та економіки. Так, забезпечення молодим людям доступу до якісної освіти є важливою передумовою для інклюзивного економічного зростання. Це означає не лише фізичний доступ до освіти, а й створення умов для здобуття якісної освіти без обмежень за статтю, етнічним чи соціальним походженням. Водночас, розвиток навичок, що відповідають потребам ринку праці, також є пріоритетом. Інвестиції у професійну підготовку та навички можуть сприяти інтеграції молоді з різних соціальних груп, включаючи людей з обмеженими можливостями та менш захищених верств населення. Створення умов для розвитку підприємницької діяльності серед молоді може сприяти створенню нових робочих місць, економічному зростанню та соціальній інклюзії. Державні програми підтримки підприємництва, доступ до фінансових ресурсів та консультативна підтримка можуть бути корисними для молодих підприємців. Важливо створювати умови для соціальної інтеграції молоді з різних соціальних груп, у тому числі тих, які знаходяться у складних життєвих ситуаціях. Це може включати програми підтримки участі в культурних, спортивних та освітніх заходах, а також забезпечення рівних можливостей у доступі до ресурсів та послуг. Важливо

надавати молоді можливість брати участь у прийнятті рішень та формуванні політик, які стосуються їхнього майбутнього. Це може сприяти розвитку демократії та зміцненню громадянського суспільства. Інклюзивний розвиток людського капіталу та розбудова потенціалу молоді важливі для створення справедливого, сталого та процвітаючого суспільства.

Європейські підходи до визначення підприємницьких навичок молоді включають різноманітні підходи, що враховують як особисті якості, так і конкретні навички, які необхідні для успішного ведення бізнесу та підприємницької діяльності. Так, європейський підхід часто підкреслює важливість розвитку ключових компетентностей, таких як комунікація, критичне мислення, творчість, співпраця та саморозвиток. Ці компетентності є важливими для розвитку підприємницької ініціативи та успіху в сучасному світі. Водночас підхід заснований на визначенні підприємницьких якостей звертає увагу на особистість підприємця, його здатність до прийняття ризиків, наполегливість, відповідальність, творчість, а також здатність до приймати складні рішення. Оцінка навичок управління та бізнесу фокусується на конкретних вміннях, які необхідні для успішного управління бізнесом, таких як фінансова грамотність, планування, маркетинг, управління проектами та вміння спілкуватися з клієнтами та партнерами. Особлива увага приділяється ролі екосистеми підприємництва в розвитку підприємницьких навичок. Це потребує створення сприятливого середовища для підприємництва, включаючи доступ до фінансування, інфраструктури, консультаційних послуг, а також можливостей для співпраці та менторства. Навчання засноване на практиці підкреслює важливість освіти, що базується на реальних проектах, ситуаціях та досвіді. Воно надає можливість молодим підприємцям отримувати практичні навички та досвід у реальних умовах. Такі підходи часто використовуються в європейських програмах навчання підприємництва та розвитку молоді, спрямованих на стимулювання підприємництва та інноваційного мислення серед молоді.

В цьому контексті особливої уваги заслуговує «EntreComp» – рамковий інструмент, розроблений Європейською комісією для оцінки підприємницьких компетенцій, що дозволяє оцінювати та розвивати підприємницькі навички та якості у різних контекстах, включаючи освіту, навчання, підприємництво та розвиток кар'єри.

«EntreComp» визначає 15 ключових підприємницьких компетенцій, які поділяються на три групи:

– розуміння та освіта у підприємництві: охоплює компетенції, пов'язані з усвідомленням підприємницького потенціалу, розумінням підприємницької культури та процесів, а також розвитком підприємницького мислення;

– розвиток підприємницьких компетенцій: охоплює компетенції, пов'язані з розробкою інноваційних ідей, управлінням ризиками, роботою у команді, комунікаціями, мережами та іншими ключовими аспектами підприємництва;

– застосування підприємницьких компетенцій: охоплює компетенції, пов'язані з використанням підприємницьких навичок у різних контекстах, таких як бізнес, освіта, культура, соціальні інновації тощо.

Рамковий інструмент «EntreComp» допомагає виявляти, розвивати та визначати підприємницькі навички та якості, сприяючи розвитку підприємницького потенціалу в різних сферах діяльності та сприяючи економічному зростанню та інноваціям.

Людський капітал молоді включає в себе сукупність знань, навичок, вмінь, досвіду та особистих якостей, які молоді люди принесли з собою на ринок праці та в суспільство загалом. Важливо розглядати молодіжний людський капітал як ключовий ресурс для економічного, соціального та культурного розвитку. Ключовими аспектами людського капіталу молоді, що має значний потенціал для сталого розвитку економіки варто вважати наступне:

– молодь, яка має можливість отримати якісну освіту та навчання, набирає важливі знання і навички, необхідні для подальшого розвитку та вкладення в економіку;

– молодь часто має великий потенціал у створенні нових ідей та вирішенні складних проблем завдяки своїй інноваційності та творчості;

– молодь зазвичай має більшу гнучкість та здатність до адаптації до змін у суспільстві та економіці, що дозволяє їм швидше реагувати на нові виклики та можливості;

– здатність до ефективної співпраці, комунікації та роботи в команді є важливими компонентами людського капіталу молоді;

– молодь зазвичай має значний потенціал та мотивацію до досягнення своїх цілей, що може стати сильним каталізатором для розвитку економіки та суспільства.

Розуміння та максимальне використання потенціалу людського капіталу молоді є важливими завданнями для забезпечення сталого розвитку та процвітання суспільства в цілому.

### **Список використаних джерел:**

1. Voichuk, M. (2021). Scientific Approaches to the Understanding of Human Capital Concept. *National Interest*, 1(4), 53–66. Retrieved from <https://sc01.tci-thaijo.org/index.php/NIT/article/view/240067>
2. Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., Van den Brande, G. (2016). *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework*. Luxembourg: Publication Office of the European Union; EUR 27939 EN; doi:10.2791/593884
3. Voichuk, M. (2021). Humancentrism as a Basic Category of Philosophy of Economics of Sustainable Development. *Economical*, 1(1(23)2(24)), 91–99. [https://doi.org/10.31474/1680-0044-2021-1\(23\)2\(24\)-91-99](https://doi.org/10.31474/1680-0044-2021-1(23)2(24)-91-99)
4. Павліха Н. В. Європейська інтеграція щодо досягнення перспектив сталого просторового розвитку. *Європейська інтеграція: досвід Польщі та України : кол. Моногр.* Луцьк Люблін: «Drukarnia Kolor Lublin», 2013. С.140-159.
5. Цимбалюк І. О. *Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія.* Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с. 14,8 д.а. ISBN 978-966-940-278-3
6. Цимбалюк І. О., Павліха Н. В. *Економіка добробуту : навчальний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки .* Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 304 с.
7. Voichuk, M. Etymology Concept of the “Economic Inclusion” in the Context of Cyclic Development of Economy. *Інноваційна економіка*, 2021. Вип. 3-4. С. 28–33. URL: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4>.